

Szerkesztőség:

Rimaszombat Koháry-utca 21
szám. Ide intézendő a lap szel-
lemi részét érdeklő minden
közlemény és levelezés.

Bütyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 8 korona.
Fél évre 4 korona.
Negyedévre 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő: Dr. DIENES GYULA.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Deák Ferenc-utca
8. sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilvtér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyilvtér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Közgazdasági viszonyaink az 1901-ik évben.

A miskolci kereskedelmi és iparkamarának a kereskedelmi miniszterhez felterjesztett jelentése az 1901. évi közgazdasági viszonyokról, min tévek óta rendszeresen, most is igen szomorú képet nyújt. A jelentés panaszszal kezdődik és panaszszal végződik. Alig van — ugymond a jelentés — a közgazdasági életnek ágazata, melyből panasz és aggodalom ne hangzanék fel. Minden téren pangás, kedvetlenség és fásultság uralkodik. A kereskedelem és az ipar ritka esztendőben mozogtak oly szűk határok közt, mint 1901-ben, mely esztendőt pessimizmus nélkül lehet a magyar gazdasági történet évlapjaira fekete betűkkel feljegyezni.

Természetes, hogy az általános pangás oka azon bizonytalanságban rejlik, melyet az Ausztriával való kiegyezés kérdéseinek megoldatlan állapota okoz. Nagy nemzeti érdekünk, hogy a kérdés mielőbb oldassék meg akár az önálló vámterülettel, akár egy a gazdasági életnek zavartalan fejlődését biztosító kiegyezéssel.

E szomorú általános kép után áttér a jelentés, a belviszonyok részletes tárgyalására. Sajnálattal tapasztalja, hogy az összeférhetlenségi törvény, míg egyrészt gazdasági ágak képviselői közül számosakat kizár a törvényhozás teréből, holott a közérdek az, hogy ott minden gazdasági ág találjon szótörő, másrészt e törvény által bizonyos foglalkozási ágak, hivatások mintegy megbélyegeztettek, mi a kereskedő és iparos osztályt lehangoltta és bizalmatlanná teszi.

Ipari fejlődés nincs. Új vállalatok nem keletkeztek. A gyáripar helyzete az osztrák verseny miatt alig bírta magát fenntartani. Vállalkozási kedv, tőke befektetési hajlam nem nyilvánult. A gyáripar hanyatlása nyomasztólag hatott a munkás osztályra, mert alig van gyár, mely nem

lett volna kénytelen munkabíró erőket elbocsátani. A *vasbányászat* a gömöri területen növekedett, a borsodi esőkent. Gömörben az 1900-ik év 3419879 q. 2218165 kor. értékű vasérc termelésével szemben az 1901. év 3843158 q. 2327308 korona értékű vasércet termeltek. Az üzemek fokozására a tiszolezi kohó és vashegy között, továbbá az Andrássy-féle műveken sodronykötél-pálya létesült. Nyersvas termelés az egész kamarai kerületben csupán megyénkben folytatott, de kedvezőtlen eredménnyel, mert a második félévben az árak annyira esőkentek, hogy a termelési költségeket sem fedezhették. A *vörös-réziparra* vonatkozólag a csetneki vállalat azt jelentette, hogy az üzletmenet kedvezőtlen. A nyersanyag ára 100 kg.-ként 50 koronával esőkent, a mi veszteséggel járt, a rézárú gyárakra, mert szükségleteiket még az előző év magasabb árai mellett fedezték. *Villamos telep* közvilágítási célra Rozsnyón van meghonosítva, hol e mellett több iparos: asztalos, hentes, késes, nyomdász, lakatos, ipari célokra is igénybe veszi a villamos erőt. A *magnezit-pörkölés*, mely vármegyénkben oly virágzásnak indult, az áraknak 30%-al való esőkennése és az orosz kiviteli vám emelkedése miatt szinte tönkre ment. Az *agyagipart*, nevezetesen a tűzálló árú előállítását és a fazekas ipart csupán házilag üzték. Ezen iparágak érdekében állítottatott fel Rimaszombatban az agyagipariskola. (Mely azonban sajnos, még népszerűvé nem tudott lenni.) A többi iparágak, különösen a háziipar, mind vagy hanyatlanak, vagy a válsággal küzdenek, mint a bőripar és az építő-ipar.

Kereskedelmünk — írja a jelentés, — még szomorubb helyzetben van. A társadalom a kereskedelem ügyét nem hogy előbbre vinné, hanem még megakadályozza. Mig egyrészt a kereskedői hivatás nem nyer méltó tiszteletet, másrészt a társadalom a fogyasztási szövetkezetek létesítésével egyenesen hadjáratot folytat a kereskedő osztály

ellen. A hitel nem kedvező, az incasso hallatlan rossz, a közönség fizetőképessége mélyen leszállott. De jóllehet az állapotok rosszak, a esőkések száma még sem volt aránytalan, mi bizonyítja, hogy a kereskedőosztály teljes igyekezettel törekedett kötelességének eleget tenni. A fogyasztási szövetkezetek versenye sújtja nemcsak a vidéki kiskereskedelmet, hanem a nagykereskedelmet is, mert vevőit, a kisböltöst, a szatócst tönkretette. A fogy. szövetkezetek száma egyre szaporodik és minden eszközt felhasznál a társadalom, hogy a falvak népe a szövetkezetekbe kényszerítessék. A szöszék, az egyház, a hivatalos hatalom működik ebben közre. Ily verseny mellett aztán természetes, hogy a kereskedőosztály kifejlődése lehetetlen. A *gabonakereskedelem*, bár a termés jó volt, az értékesítési viszonyok rossz volta miatt pang.

A *kereskedelmi és ipari személyzet* viszonyai nem változtak. Elegendő tanoncok nincsenek a kik e hivatásra jelentkeznek, igen kis elméleti képzettséget hoznak magukkal. A kereskedőosztály a rossz viszonyok között a szervezkedésben találja a segítséget, ezt bizonyítja az, hogy a kereskedelmi társulatok száma emelkedik. Ugyazintén szervezkednek az iparosok, kik majdnem minden jelentékenyebb városban ipartestületeket alakítanak. Vármegyénkben csupán Rozsnyó az a nagyobb hely, hol ipartestület nincs. A kisipar nehéz sorsát legjobban jellemzi, hogy az önálló mesterek és a segédek száma esőkent. A közgazdasági viszonyok ily kedvezőtlen volta okozza a nagy kivándorlást Amerika felé. Mig eddigelé majdnem egészben a mezőgazdasági népességre esett a kivándorlás, addig a mult évben már az ipari népesség is nagyszámban kivándorolt.

Főbb vonalakban vázoltuk a mult év közgazdasági állapotát, mint ezt a kamarai jelentés elénkbe tárja és tekintve azt, hogy a kiegyezési

TÁRCZA.

Kicsiny szobámban . . .

Kicsiny szobámban el-el szenderegve
Gondolatom a multba szállanak.
Eszembe jut a hely s a kedves óra
A hol s mikor először láttalak.
Mint kis fiú én tán látogatóba
Hozzatok jó Anyámmal mentem ki
Kis lányka játszott a pitvar ajtóban
S az új jövevény nem tetszett neki.
Én megfogtam kis aranyos kacsóját
Szembe néztem mélyen — ezalatt,
Ó daczosan lebiggyesztette ajkát
S kezét elkapva messze elszaladt

Azóta rám s reád is kedves lányka
Az idő sok jó s rossz napot hozott;
Kicsinyke rügyből fésző bimbo lettél,
De ez a szempár most sem változott.
Engedd, hadd nézzek mostan a szemedbe,
Hadd olvassom mit mondanak ezek.
Tán kitalálom, egy tekintetedből,
Egy hosszú éltén, hogy boldog leszek
Mondják, hogy kész vagy örömet, jó kedvet,
Bút, bánatot megosztani én velem.
Most az a tűz, a mely szemedben lángol,
Az igazi, a forró szerelem. Bóhó

A jólét egyik akadályáról.

Csekély gondolkodás után is mindenki észreveszi, hogy az olyan élet jó mely a kellemes érzések tulsúlyával bír. A vallásos dogmák és némely erkölcsanak kárhoztatják ugyan azt a törekvést, mely ennek elérésére irányul, azonban az csak annyiban kifogásolható, a mennyiben a kellemes érzések tulhajtott keresése mások boldogságába ütközik és mások boldogságát kizárja. Mert az egoizmus kizárólagos uralma ép oly lehetetlen mint az altruizmusé. Triviális igazság, hogy az embernek előbb magának kell élnie, mielőtt cselekedhetné, s mielőtt

mások életét előmozdítaná, mert ha saját magáról kellőleg nem gondoskodik, másokról való gondoskodásában meggátolná saját tehetetlensége. Az egoizmus ennyiben tehát jogosult. Ennek pusztá uralma a társas életben azonban azért lehetetlen, mert a társas élet a kölcsönös jótétemények megvalósítását involválja, ennek megvalósításában nyeri támaszt, mert ennek belátása nélkül senki sem tartaná a társas életet hasznosnak. Az emberi természet az egoizmust, az altruizmust olyképp egyeztetni össze, hogy az egoizmust alkalmazza mindazon esetekben, hol az mások hátránya nélkül lehetséges és az altruizmust ott, hol ez saját jóléte szempontjából a társas létben szükséges. Az egoizmus és altruizmus egymás mellett érvényesül és az a magaviselet a legkövetkezőbb, mely ugy a magunk mint embertársaink és utódaink szempontjából a legnagyobb teljességre emelkedik s ezen teljesség alatt a kellemes érzések tulsulya a fájdalomakkal való viszonyában értendő. Az ethika nem utasítja vissza azt a törekvést, hogy mindenki keresse az örömet és kerülje a fájdalmakat, hogy a boldogságra, mely után mindenki vágyódik, törekedjék, hogy azt minden megengedett eszközzel megvalósítsa, — ezen állítás igazságát az emberi természet gondos megfigyelése, különösen az ösztönszerű és reflex mozgásoknak az érteleme közreműködése nélkül való hasznos működése is per analógiát igazolja. Bármily kicsinyes megvetéssel szóljanak az endaimoniztikus elméletről, gonyolják bár ennek kimagasló hirdetőit, nézzék le La Mettriet, Benthamt vagy akár Spencert is, ez már kitörülhetetlenül a jövő zászlajára van írva. Az egyén öntudatos és bevallott törekvéssel ép ugy mozditja elő jólétének különböző alakjait, mint a sokcélu testületek, az állam a maga intézményeivel. Az államok törvényhozásának e célt kell szolgálni mindenütt és a moderu kultúrallam tényleg minden intézményének értékét a szerint mérlegeli, akár kifejezetten, akár nem, vajjon az az egyéni és közjólétnek megfelel-e vagy nem.

A jólétre, boldogságra természetesen sokféle külső körülmény van hatással és nem lehet azt mondani, hogy egyenlő külső körülmények között mindenki egyenlően boldog. Az életviszonyokon kívül elsőrendű fontossággal bírnak az egyéni sajátosságok, az állam szervezete és intézményei. A polgárok jólétét az állam szempontjából bírálat tárgyává lehet tenni a teokráciában, militariz-

musban, abszolutizmusban, köztársaságban stb és az állampépesség szempontjából a tulnépes államban. Ezen nagyfontosságú és aktuális kérdésre nézve nagyon különböző nézetek hangzottak el. Malthust és egynéhány jelentéktelenebb követőjét leszámítva azonban, ugy a nemzetgazdák, mint a politikai írók meglehetősen optimisztikus kedélyvel tárgyalták ezen rendkívül fontos kérdést. A régi politikuskok hagyományai, a mult századok népesség szaporító törekvései, az államok financiaiális és katonai érdekei mintha bofolyásolták volna erre vonatkozó meggyőződésüket. A történelem lapjai tele vannak oly uralkodók és diplomaták neveivel, a kik a népesség szaporodását föltétlenül jónak tartották. A főszempont, a mit tekintetbe vettek, az állam erősítése volt. Ha sürű a népesség, sok a személyi és anyagi szolgáltatás, sok a katona és az adózó, erősebb az állam és gyengébb az ellenség. Ennek a harczias multban meg is volt a reakciója. Sokan pusztultak el háboruban és a rossz egészségügyi igazgatás miatti betegségek által. Ennek következtében inkább a népesség esőkennésétől, mintsem szaporodásától lehetett tartani. A hadi államok klasszikus típusa, Róma erkölcsi és anyagi hátrányban részesíti az agglégényeket és jutalmazza a sok gyermekű család apákat. Nagy Frigyes, II. József jutalmakkal mozditja elő a szaporodást és bevándorlást, a populacionisták, Süßmilch, Sonnenfels, oltalmukba veszik intézményeit, mert akkoriban inkább a népcsökkenés, mint a tulnépesség veszélye fenyegetett.

A mai viszonyok között nincs szükség ilyen intézményekre. A statisztika adatai folytonos és rendkívül erős szaporodásról tanuskodnak, ugy hogy ma már sok államban tulnépességről lehet szó. Ma a szabadság korszakában, a közegészségi viszonyok következetes javulása mellett teljesen felesleges, sőt káros hangoztatni azt a tant, hogy minél népesebb az állam, annál jobb. A szegények millióinak a kunyhóban, a tengeren tulra költözök szívében megvilágosodik ezen kérdés. A mostoha vidék népe joggal tulnépességről panaszkozhatik. A rossz földek nem teremnek eleget, nem annyit, a mennyiből a sokféle családi és közjogi tartozásait kellően fedezhetné. Az életök túrésből és folytonos nélkülözésből áll, mibe annyira beletörődik, hogy homályos elméjével jobb változásra nem is gondol az állam panaszkodik. Az erős szaporodás a földek ujjabb és ujjabb felaprózására vezet, oly

válság még most sem ért véget és ez évben sem fog alkalmas megoldást találni, biztosra vehetjük és látjuk is, hogy a folyó év közgazdasági állapota nem javult, sőt rosszabbodott.

Tisztújító közgyűlés.

A kishonti ág. hitv. evang. egyházmegye folyó hó 10-én tisztújító közgyűlést tartott a rimaszombati evang. templomban.

A közgyűlésen minden egyházközség képviselve volt, még pedig több taggal. És a gyűlésen elejétől a végéig méltóságos nyugalom és békés egyetértés uralkodott.

E tény szívből örömmel fogadjuk és közöljük, mert a választásokban megnyilatkozott békés egyetértés örömdet és biztató jele annak is, hogy az ev. esperességnek nemzetiségi vidéken fekvő és túlnyomólag tót anyanyelvű egyházaiban is ma már ez a szellem uralkodik.

Es ez a tapasztalat nagyfotossága és örömdet jelenség hazafiúi szempontból is.

Mert nem volt mindig így!

Volt idő, midőn a kishonti ev. esperességnek erdős bérczein, termékeny völgyein vész vihar dult. Vihar, amely megtépdeste az egyházmegye lombos erdejének viruló fáit, szeuynyes árral fenyegette a termő völgyeket: a jóra való népek romlatlan, de könnyen vészbe sodorható lelkét, hazafias érzületét.

Es e vihar csiráit lelketlen izgatók őrlött nemzeti-ségi ábrándokat kergető nébolondítók hintegették észrevétlen, titkon. Egyháziak és világiak egyaránt.

S midőn az egyházmegyének hazaszeretettől áthatott tagjai, pajpai a bajt, a veszedelmet észrevették és megriadva szembeszálltak azzal: kitört a vihar nyíltan az üléstermekben is.

Es az evangélikus hit alapelveinek: a krisztusi szeretetnek helyét: vak gyűlölet, egyenlenség és vész bizalmatlanság váltotta fel a szívekben. . . Sokan, nagyon sokan félreismerték és félreértették, meggyanusították egymást! . . .

Es ime, ma csend és nyugalom van. Rendületlen bizalom a hazafias tisztviselőktől; békés egyetértés a különböző anyanyelvű hívek között.

A királyilag szentesített ev. egyházi alkotmány értelmében az esperességi elnökség, az egyházközségek külön-külön zárt levélben, hitelesített jegyzőkönyvi kivonaton nyújtják be szavazataikat.

S ime, a kishonti ev. esperesség minden egyes községe „egyhangú lelkesedéssel” szavazott ismét *Kubinyi Aladár* kir. törvényszéki elnökre, a volt esperességi felügyelőre és *Glauf Pál* rimaszombati lelkészre, a volt főesperesre!

Ez a szavazás és a benne megnyilatkozott lelkes egyértelműség megmagyaráz mindent.

Városunk, megyénk társadalmának, közéletének e kimagasló tagjai: a rimaszombati kir. törvényszéknek igazságos és nemeslelkű elnöke, a rimaszombati kaszinónak közbeesülésben és közszeretben álló vezetője; a rimaszombati ev. egyház jólétét megteremtő, nemrég megújult lelkész és a magyarhoni ev. egyetemese egyháznak is általánosan ismert és becsült munkása: ők ketten már hosszú évek óta állanak a kishonti ev. esperesség élén.

Az ő tapintatos, hazafias és egyaránt egyházas fellépésük, az ő minden jök felé szeretetet sugárzó lelkük változtatta meg az esperesség képét.

Mert ők nem erőszakkal és „nem fegyversértetéssel, hanem a béke olaj-ágával jelentek meg!”

S ime, a dúló vihar elült. A félreértések megszűntek. Az esperességi közgyűlés komolyságát és nyugalomát egyetlen oda nem illő hang, egyetlen ellentétes jelölés sem zavarta meg.

Az egész tisztikart teljes egyértelműséggel újabb 6 évre csaknem kivétel nélkül újra megválasztották.

Ez a szilárd és békés egyértelműség — ismételjük — hazafiúi szempontból — felekezeti különbség nélkül —

annyra, hogy a sok utódnak a földből való megélhetés lehetetlenné válik. Kétféleképen segítenek magukon: vagy átmennek az iparra vagy kivándorolnak. Kényszerűségről sokan átmennek az iparra, de vagy mert ipari képzettségük kezdetleges és így versenyezni nem képesek vagy mert nagy az iparosok versenye és mert jogosult azon föltevés, hogy a gyárak az iparezikkek tultermelését és így olesóságát idézik elő, jelentékeny részük ott is rosszul boldogul. Az életrevalóbb, vállalkozóbb részük ott hagyja azt a földet, melylyel gyermekkorán szíve és lelke egybeforrott, hol családja és ismerősei ragaszkodása oly becses és nem hallgatva a hazai föld visszahívó szózatára, örökös bánattal szívében elhagyja ősi földjét, hogy idegenben szerezzék meg életföltételeit.

Szembetűnő jelenség, hogy a vagyonosok alig szoktak hazát cserélni, kivándorolni. Es miután a kivándorlás mértéke a nép silány helyzetének tükré, a gazdagok között szó sem lehet túlnépességről. Ez a szomorú jelenség csupán a szegényeket sújtja, a szegény iparost és földmívelőt. Ezeknek nehéz sorsát folytonosan súlyosbítja a többi osztályokhoz képest aránytalanul nagy gyermekáldás *) ezért van az, hogy számuk csökkenés helyett mindinkább emelkedik. Ezen osztályok csekély műveltségük, kis előrelátó képességük folytán feltűnően korán házasodnak, minél alacsonyabb nívón állanak, minél kisebbek az igényeik, annál korábban. Ezért és intenzív propagatív erejüknél fogva szaporábbak és nagyobb gyermekszámot mutatnak föl, mint bármely más osztályok; ez pedig nemcsak egyéni szociális bajoknak is forrása, forrása a szociáliszmusnak és anarchizmusnak. Aránytalanul szaporodik a megélni nem tudó, proletárok, munkanélküliek száma. Az állammal, társadalommal szemben követelődők, követelik az anyagi egyenlőséget és sok bajt okoznak a kormányoknak. Helyzetükön az állam sem képes gyökeresen változtatni, mert nincsenek földbirtokai, melyekkel megajándékozhatná őket.

Az államra nézve a szegény osztályok nem hasznos elemek, mert adó és katonaszükségletet alig fedez. Létük nevesek önmaguknak, hanem a társadalomnak is teher, mert ennek segélyére, jótéteményeire szorulnak; továbbá

*) Már Mózes második könyvében így szól: „De minél inkább sanyargatják vala a népet, annál inkább nevededik vala és sokasodik vala annál inkább.” (1. rész 11)

mindnyájunkat örömmel tölt el. Kemény köszikla ez, melyen minden esetleg felbukkanó hazafiatlan törekvés porrá zúzódva fog megsemmisülni!

Es ezt jó tudni.

A gyűlés lefolyása különben a következő volt:

A reggeli 9 órakor megtartott lelkési értekezlet után fél 11 órakor az ev. templomban gyűltek össze a szép számmal megjelent egyháztagok. A gyűlés istentisztelettel kezdődött, melyen Osgyánnak költő-papja s az esperességnek aranytollu főjegyzője: *Kemény Lajos* mondott magasan szárnyaló, költői imát.

Ezután *Kubinyi Aladár* esp. felügyelő az ülést megnyitotta. A megbízólevéllel kiküldött tagok igazolása után *Glauf Pál* főesperes jelentése alapján a közgyűlés fájdmát fejezte ki *Markovits Pál* volt ráhói lelkész és kiérdemült esperes elhunyt felett és örömmel üdvözölte Pongyeloknak ujjonnan és egyhangulag megválasztott lelkészét: *Zatykó Jánost*.

Erre *Kemény Lajos* főjegyző felolvasta az esperességi elnökségre beérkezett szavazatokat felbontó és felülvizsgáló bizottság jelentését. A közgyűlés riadó éljenzéssel fogadta a már ismeretes eredményt.

Ekkor felállott *Kubinyi Aladár*, a hat évre ujra egyhangú lelkesedéssel megválasztott felügyelő és a következő szép beszédet intézte a közgyűléshez:

Tisztelt közgyűlés!

Azért a mélyen érzett kitüntető megtiszteltetésért, a melyben részesíteni kegyeskedtek az által, hogy most harmadizben egyhangulag újból az egyházmegye élére állítani méltóztattak, fogadják hálás köszönetem nyilvánítását!

Bár fogyatékos erőim sokfelé erősen igénybe vannak véve. Önök egyhangú és egyértelmű akarata előtt meg kell hajolnom.

Ezt a kitüntető megtiszteltetést egyrésztől eddigi működésem helyesléseül, másrésztől jövőre iránymutatásul kell tekintenem.

En és velem mindenben egy, nagyérdemű elnöktársam az egyházmegye kormányzatánál, az ügyek elintézésénél ugyanazon irányelveket fogjuk követni, a melyeket eddig követtünk.

Hosszas, dúló és emészto harezok lezajlása után hívtak Önök minket az egyházmegye kormányrudjához, mi megjelentünk, nem fegyversértetéssel, de a béke olaj-ágával, megjelentünk és Önök elé léptünk közgyházunk törvénykönyvével, ezzel a palládiummal, — arra — annak minden tekintet nélküli pártatlan végrehajtására esküdtünk és törekedtünk, hogy törvényeink szellemének megfelelően az egyház csak az egyházat szolgálja, idegen érdekhez ne szegődjék soha, idegen célokat ne leplessen soha; törekedtünk, hogy a személyek harczát az egyház közjává szolgáló elvek harcza váltsa fel, igyekeztünk egymás meghallgatását, egymás megértését, egymás megbecsülését meghonosítani.

Sokan bizonyos idegenkedéssel, sokan borongó kételkedéssel fogadtak, de sokan megértettek.

Mi az eredmény?

Ma — hála az égnek! nyugalomban együtt munkáljuk egyházunk közjává; — a munka korszaka bekövetkezett.

Nem a miénk az érdem, az érdem Önöké! Nem a szikra melegít, de a tüzelő anyag, mely a szikrától tüzet fogott.

De nem folytatom tovább.

Ma csak egy óhajom van, vajha lelkem melegevel az egyházmegye minden tagját az egyház szeretetére gyújthatnám! Vajha lelkem melegevel az egyházmegye minden tagját tette, állandó, együttes és harmonicus működésre lelkesíthetném!

Az idők jele mindnyájunkat tette hív!

Midőn a kitüntető megtiszteltetést még egyszer hála-lásan köszönöm, — magamat nagybecsű jó indulatukba ajánlom.

A keresetlen egyszerűségű erőteljes, önértékes és mégis szerény szavak általános nagy hatást gyakoroltak mindenkire. Öszinte, nemes szívből jöttek s minden szívhez utat találtak.

lélektani tény, hogy mindennemű tehetetlenség közvetlenül és közvetve fájdmak forrása s mindennemű képtesség, jólét, örömdet szerez. Egy jólétnek örvendő, egészséges, erős emberekből álló társadalomban aránylag nagyobb lesz a boldogság. „Aki eléggé gondol saját szükségleteire, hogy jó egészségre és jókedvben tartsa magát, közvetlenül is a boldogság forrása lesz környezetére nézve. Duzzasztó életerejével mindenütt szívesen látják, mosolya és tréfas szavai lesznek neje számára, meséi és játékaik gyermekei számára, vidáman cseveg barátival, míg a szenvedővel és gyengével környezetének is együtt kell szenvednie.” (Spencer.) Nemcsak egoisztikus érdek, hanem a legszebb humánus feladat számuk csökkentése. A többek által ajánlott, erre irányuló eszközök közül a legfontosabbnak látszik a házasságkötés eltolása bizonyos életkorig, pl. a teljes fizikai fejlettség koráig, és kiváltképpen a műveltség fokozása. Olyan eszközök, minők az ókorban alkalmaztattak a túlnépesség ellen, mint Solon, Lykurgos törvényei (gyermekkötél) nem méltók művelt népekhez. Különösen a kulturális tényezőök elterjesztése az alacsonyabb rétegekben igen üdvösen hathat. Tény, hogy a műveltebb népek lassabban szaporodnak, mint a műveltebbek. A művelt népek előrelátóbbak, igényeik magasabbak és ennek folytán házasságot is csak akkor kötnek ha jövőjüket biztosítják. A művelt nyugat, különösen Franciaország és a városok eminens példái ezen ténynek. A műveltség leginkább biztosítja a népesség kívánatos és nem túlnagy számát; először a házasságoknak későbbi korban való kötése által, másodsor az azon tény folytán, — mi a művelt családoknál konstatalható, — hogy az idegek tulságos igénybevétele csökkenti a propagatív erőt. Harmadszor az is tény, hogy a műveltek igyekeznek lerázni magukról minden ballasztot, mi őket mozgásukban akadályozza. Minden egyén a társadalomban emelkedni akar, ezen törekvés, melyet Dumort társadalmi kapillaritásnak nevez, — magával hozza azt, hogy az egyén minden elől ki fog térni, ami életét megnehezíti és így különösen a nagy gyermekáldás elől is. A társadalmi kapillaritás törvénye, hogy a születési arány fordított viszonyban áll a társadalmi kapillaritással. Bizonyosnak látszik, hogy a műveltség szolgáltatja a legerősebb és legenyhébb biztosítókat és ellenszert a túlnépesség ellen.

A nyomokban feltört éljenzés csillapultával *Glauf Pál* főesperes mondotta el a következő szép beszédet:

„Tisztelt közgyűlés!

Szívem mélyéből csatlakozom a köszönet és hála nyilvánításához, melyet mélyen tisztelt elnöktársam az imént kifejezett azon kitüntető bizalomért, melynek fogva a választó testület az egyházmegye kormányzását most már harmadszor ismét a mi kezünkbe tették le.

E közbizalom megtisztelő és becses magában véve is; de rám nézve különösen értékes teszi az a körülmény, hogy újból közösen és együttesen ért a mélyen tisztelt egyházmegyei felügyelő ural, a kinek nemes barátsága annyira hozzáfórasztotta szívemet és lelkemet, hogy gondolatunk, véleményünk, akaratunk és célünk hivataloskodásunk közben sohasem volt kettő, de mindig egy s jövőre is bizonyosan úgy lesz.

Készséggel vállalom tehát magamra a főesperesi tisztet, illetőleg folytatom azt, mert még az a remény is biztat, hogy az egyházmegye vezető tényezőinek, barátainak, munkatársaimnak szeretete és bizalma továbbra is változatlanul támogatni fog.

Programot, irányjelölést ez alkalommal, úgy gondolom, nem vár tőlem a tisztelt közgyűlés, mert felteszi rólam, hogy működésem alapelve ezentul sem lehet más, mint az az egyszerű vetített örök fundamentum, mely a Jézus Krisztus, — s hogy működésem eddigi iránya sem fog változni, hanem továbbra is ugyanez marad, t. i. a magyarországi ág. hitv. ev. egyház közjáváért, Istentől nyert erő és tehetségem teljes odaadásával való szakadatlan munkálkodás.

Ámde itt az a szemrehányó önvád támad keblemben, hogy talán kevesebb munka-áldozatot kellett volna hoznom az egyetemesség érdekének, és többet tennem esperesi tisztben egyházmegyénk javáért. Azt tapasztaltam azonban tisztelt közgyűlés, hogy az ember a közszolgálat terén oly helyzetbe juthat, melyben olyan kötelező erkölcsi erők és befolyások nyerne rajta hatalmat, a melyeknek nem bir-ellenállani.

Jövőre nézve sem ígérhetek tehát valami nagy tetteket; de azt őszintén megfogadom, hogy mindig szemem előtt fog lebegni ennek az egyházmegyének felvirágzása, mely engem az egyházi közszolgálatra felnevelt. Azt őszintén megfogadom, hogy kiváltképpen arra töreksem, hogy ennek az egyházmegyének minden tagját hitsorsosi összetartozás érzete hassa át, s kezét fogjunk egymással az egyetértő, az egy célra törekvő összműködésre.

Erre van pedig nagy szükség, kivált a mi napjainkban, midőn magyar evangélikus egyházunk, mondhatni válságos idő előtt áll, nagy czélok kivívására készül, létezésének alapfeltételeit kell biztosítani, sőt a mit a sötét multban örökre eltemetve hittünk, a felekezeti kizárólagosság és türelmetlenség támadásai ellen kell védekeznie.

Legyünk tehát erősek a testületi összetartásban, erősek az evangélikus egyházas öntudatban; mert csak az erős és öntudatos győzhet. Nekünk pedig győznünk kell, mert miénk az örök igazság a Jézus Krisztusban. Amen.

Hatása ennek is az előbbivel egyforma nagy volt. A közgyűlés mindkét beszédét jegyzőkönyvébe iktatta.

Mint már említettük is: a többi választás is mind egyhangú lelkesedéssel folyt, még pedig a következő sorrendben:

Alesperes ismét az egyházmegyének rég kipróbált, buzgó bajnoka *Liszky János* rimabrézói lelkész lett.

A *jegyzői kar* — *Kemény Lajos* főjegyző vezetése mellett *Hüvössy Lajos*, *Cseh István* törv. bíró, *Törköly József* igazgató — szintén ujra egyhangulag megválasztott. A főjegyző iránti szeretet haragos tiltakozásban tört ki, midőn lemondását bejelentette. Egyszerűen nem fogadták el.

Egyházmegyei *birák* az elnökség mellett, világiak: *Medveczky Sándor* kir. közjegyző; *Fábry János* nyug. főgimn. tanár; *Zachar Gusztáv* főgimn. tanár és *Szlovovszky Péter* tanítói elnök; egyháziak: *Banczik Sámuel*

A házasságok korlátozásának gondolata kiváltképpen korunk legnagyobb elméjét, Spencert foglalkoztatta. Ő a házasságok helyes szabályozása által önkéntelenül a faj-nemesítés analógiáját provokálja. Ha nem is meggyűnk olyan messzire az abszolút házassági akadályok feállításában mint Spencer és megelégszünk azzal, hogy a betegek csak egymás közt köthessenek házasságot, igen jelentékeny lépést tettünk a szenvedők számának apasztása felé. Tény ugyanis, hogy az átöröklődő betegségek fertőzését az egészségesek elkerülnék és hogy ezeknek száma a betegek csekélyebb propagatív ereje folytán csökkenne. A szabadság ily irányú korlátozása ugyan fájdmak, azonban nagyobb rossztól óv meg mint a minő rosszat okoz. Ugyancsak ilyen jelentőségű, a házasságkötéseknek bizonyos életkorra való korlátozása, a mi nálunk a véderő törvény intézkedései által is részben megvalósul. Az e fajta intézmény a művelt osztályokat egyáltalában nem sújtja, miután a házasságokat ugy is csak későbbi korban kötök, az eltérések attól csak kivételesek, azonban igenis megtámadja a korán házasodó néposztályokat, a szegényebb elemeket és itt a bajt gyökeresen orvosolja. Ilyen intézkedésre, mint átmenetire szükséges, míg a műveltség általánossá válik, azután eltöröndő.

A létminimumot a szegények számában épp úgy kell behozni, mint az adózási rendszerben. Az államnak kötelessége épp úgy gondoskodni a fölösleges társadalmi elemek kiküszöböléséről, mint az állam egyéb terheiről, mint az államadóságok törlesztéséről. Az államok népesség emelési törekvését még leginkább igazolná a védelmi érdek, miután még mindig olyan barbár helyzetben vagyunk, hogy akár mikor kitörhet a háború. De az egyéni és társadalmi boldogság a védelmi szempontnál előbbre való, ennek erőlyes hangoztatása az államok népességversenyét korlátozhatja, sőt meg is szüntetheti. Nem nagyszámú, hanem erős, egészséges társadalomra van szükség és az e részben szükséges intézményektől nem kell visszariadni, ha a boldogság fölvét szemünk előtt tartjuk: a szabadság korlátozásával nagyobb rosszat hársítunk el, mint a minőt okozunk. A túlnépesség elhárítására irányuló okos praeventív intézkedések által nemcsak az egoizmusnak, hanem az altruizmusnak is eleget tesszünk.

Kneppó Sándor dr.

kokovai; *Czéner Pál* székelnok; *Kolbenheyer Lajos* rimabányai és *Liszka János* rimabrézói lelkészek.

A *számvevőszék elnökei* ismét *Madarász Pál* világi és *Banczik Sámuel* egyházi részről; *tagjai: Hivőssy Lajos, Kolbenheyer József, Szabó Dániel, Hamaliár Lajos, Szombath György és Szontagh Károly.*

Kör-dékanok: Hivőssy Lajos és Okolicsányi Ágoston.
Iskola látogatók: Banczik Sámuel, Szlopovszky Péter és Jeszny Gáspár.

A rimaszombati egy prot. főgimnázium igazgatóválasztmányába képviselőül: *Liszka János és Fábry János*, a felügyelő helyettesül pedig *Zachar Gusztáv* küldetett ki 6 évre.

Tiszti ügyészség újra egyhangú lelkesedéssel *Institoris* Endrét választották meg.

E választás megejtése után az új tisztviselők tették a hivatalos esküt.

A felügyelő az eskütétel befejeztével meleg szeretettel üdvözölte „*ugy a régi, mint az új fegyvertársakat.*”

A közgyűlést az elnökség és a tisztikar lelkes eljenzetése közben a felügyelő a következő szavakkal zárta be:

„Nyugodtan távozhattunk, mert a tagokat bízom, egyetértés és egyakarattal vezette a gyűlésben s bizonytal ez fogja vezetni künn az életben is!”

*

A gyűlés után a nyári kaszinó jól kifűtött helyiségében megtartott közgyűlésen a szerett elnökséget *Kemény Lajos* köszöntötte fel a nála megszokott ékes szóval. *Kubinyi Aladár*, felügyelő a testvéries egyetértésre, *Glauf Pál* főesperes pedig az egyházmegyei tisztikarra és ezek közt *Liszka János* alesperesre mondtak formailag és tartalmilag egyaránt a közönséges beszédek felett magasan kiemelkedő és nagy hatást keltő pohárköszöntőket. Azután megindult a toasztok árja és alig akart véget érni! A hangulat az ebéd mindvégig kitűnő volt. És ezt jelentékenyen emelte a vendéglősnőnek *Ujlaky Ilonának* pompás, magyaros főztje, mely a jóhírű konyha beesületére vált. A jókedvű társaság emelkedett hangulatban csak késő délután oszlott szét.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk minden olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetés megújítását, mint a hátralékos előfizetést ki egyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel

a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város képviselőtestülete folyó hó 7-én közgyűlést tartott, melynek tárgyát az üresedésben lévő állások választás utján való betöltése képezte. Dr. *Kovács László* polgármester üdvözölte a megjelenteket s az alispán meghívására a közgyűlés kiküldte *Molnár József, Soós Ferenc* és *Zachar Gusztáv* bizottsági tagokat. A gyűlésen a tisztviselőkn kívül ott voltak: *Abonyi Pál, Baksay István, Baksay József, Barányi Gusztáv, Barna Imre, dr. Baksay Dezső, Bródi Bertalan, idb. Csapó János, ifj. Csapó János, Cseh István, Dajsy József, Engel Adolf, idb. Gasko János, Glauf Pál, Geduly Géza, dr. Ráróssy Gyula, Grosinger Miksa, Hamaliár Lajos, Horváth János, Tóth Béla, dr. Kármán Aladár, Koreny Pál, ifj. László János, idb. Lévai István, Lukács Géza, Molnár József, Czinke István, Reinitz Zsigmond, Rónay Gyula, Rábely Miklós, Soós Ferenc és timár, idb. Süteó István, ifj. Süteó István Szabó József mészáros, Szabó József pénztárnok, Szabó József adószedő, Bodor István, Törköly József, Zachar Gusztáv és dr. Zehery István. — A küldöttség élén megjelent *Bornemisza László* alispánt lelkes éljenzéssel fogadták. Az elnöki szék elfoglalása után az alispán szívesen üdvözölte a közgyűlésen megjelenteket s konstata, hogy a pályázat kihirdetett s a közgyűlés törvényesen hivatott egybe, szóval, hogy a választásoknak semmi akadály nincs, a tisztújítás megejtését elrendelte. Betöltendő az árvaszéki előadói állás, melyre egy pályázó jelentkezett, továbbá az aljegyzői állás, melyre hárman pályáztak, végül a városi szülésznoi állás, melyre egy pályázó akadt. Bizalmi fértákként kiküldtetek: *Szabó József* pénztáros, dr. *Kármán Aladár, Glauf Pál* és *Czinke István*. A kijelölt bizottságba a két utóbbi szintén beválasztott, az alispán pedig *Molnár József* és *Lukács Géza* tagokat nevezte ki. — A feltett kérdésre, vajjon az aljegyzői állás betöltése sürgős szükségét képez-e, polgármester jelentette, hogy ez nem okvetlenül szükséges s miután a jelenlegi aljegyző a teendőket egyelőre ellátja, nem sürgős a választás. — A kijelölt bizottság feladatában eljár s a választás eredménye az lett, hogy az aljegyzői állást az időszerűen nem töltötték be, árvaszéki előadóvá egyhangulag: *Perecz Samut*, szülész-nővé pedig *Csizy Kálmán*ét választották meg. — *Perecz Samu* az eskü letétele után megköszönte a bizalmat s nagy tetszéssel kísért rövid beszédben rámutatott arra, hogy az ő utját megjelöli a törvény, melyhez mindenkor ragaszkodni fog. Ezután az elnök alispánnak köszönetet szavaztak a gyűlés tapintatos vezetéséért s ezzel a gyűlés véget ért.*

Tolmácsi eskütétel. Dr. *Stern Jakab* rimaszombati ügyvéd, kit a kir. törvényszék tót tolmácsává kinevezett, november hó 7-én tette le a kir. törvényszék teljes tanácsa előtt a hivatalos esküt.

Esküdtek kisorsolása. A rimaszombati kir. törvényszék *Kubinyi Aladár* kir. törvényszéki elnök elnöklte alatt 1902. évi december hó 1-én kezdődő esküdtszéki ülésakra esküdteknek a következőket sorsolta ki: 1. *Báró Ragályi Balassa Ferenc* földbirtokos Ragály, 2. *Terray Gyula* ág. ev. lelkész Rozsnyó, 3. *Simkó Nándor* bizt. ügynök Rimaszombat, 4. *Kemény Lajos* ág. ev. lelkész Osgyán, 5. *Pongrácz László* földbirt. Balogfala, 6. *Id. Hevessy László* földbirt. Sztárnya, 7. *Dr. Király Kálmán* ügyvéd Tornallya, 8. *Dr. Kármán A. Ernő* orvos Rimaszombat, 9. *Podhradszky András* uradalmi erdőigazgató Jolsva, 10. *Ruffinyi Jenő* bányagazgató Dobsina, 11. *Náray J. Albert* könyvnyomda tulajdonos Rimaszombat, 12. *Szakall István* földbirtokos Osgyán, 13. *Nagy István* földműves Pálfala, 14. *Samarjay János* földbirtokos Rimaszombat, 15. *Okolicsányi Lajos* erdőmester Polonka, 16. *Szügyi Zsigmond* iparbanki könyvelő Rimaszombat, 17. *Molnár József* ügyvéd

Rimaszombat, 18. *Singer S. Leo* főrabbi Rimaszombat, 19. *Hönsch Ede* bányahivatalnok Putnok, 20. *Kicsiny Gusztáv* kántor-tanító Bakos-Török, 21. *Kerekes Dezső* főgimn. tanár Rimaszombat, 22. *Hönsch Gyula* főerdész Sumjász, 23. *Kathona Géza* polg. isk. tanár Rimaszombat, 24. *Hanvay József* Csiz. 25. *Varga Lajos* ácsmester Rimaszombat, 26. *Hámos Arpád* földbirt. Tornallya, 27. *Heinzelmann Alfréd* földbirtokos Lieze, 28. *Uthy Antal* kántor-tanító Rimaszombat, 29. *Kern Adolf* takarékpénzt. könyvelő Rimaszombat, 30. *Walter Gyula* földbirt. Szent-Király. Pótesküdtök: 1. *Szabó József* mészáros, 2. *Ifj. Simon János* timár, 3. *Szeverényi János* molnár, 4. *Sarinay Ignác* bádogos, 5. *Ifj. László János* timár, 6. *Lehoczky György* földműves, 7. *Kishonhy József* gyógyszerész, 8. *Králik József* szijgyártó, 9. *Simon Antal* koesigyártó, 10. *Tóth Péter* eszmadia Rimaszombat.

Főispán az államfogházban. A szeptedi államfogháznak a közel jövőben főispán lakója is lesz és pedig *Hámos László* személyében, a ki Gömörmegye élén áll. A főispán természetesen párbajvétség miatt kerül Szegedre, ahol két napot fog eltölteni. Az egyik szeptedi újság, amely a méltóságos vendég közeli bevonulásáról szól, nagy naivitással azt jelenti, hogy *Hámos László* az igazságügyminiszter ítélte el két napi államfogházra. („P. H.”)

Búcsú-estély. *Runyay József* körülből távozó löcséi m. kir. adóhivatali főnök tiszteletére f. hó 9-én a Tompa-szálló nagytermében ünnepélyes lakomára gyűlték össze tisztviselő-társai, barátai s tisztelői. Az egybegyűlt nagy és előkelő társaságon végig tekintve, első pillanatra meglátszott, hogy a rendezett búcsú-estély ünnepi képét s hangulatát a köznapias ünnepléseknél fontosabb körülmény idézte elő. S elmondhatjuk, hogy *Runyay József* 20 évi rimaszombati működése s a tiszteletére rendezett és pompásan sikerült búcsú-ünnepély fénye méltán állhatnak egymással párhuzamban. A szobnél szebb pohárköszöntők sorát *Kubinyi Andor* p. ü. tanácsos nyitotta meg szép, emelkedett hangú beszéddel emlékeztetve meg *Runyay* működéséről. Utánna *Runyay* mondott meghatott érzésből jövő köszönetet. *Szombath György* h. pénzügy-igazgató, *Szabó Ferenc* adótárnok, *Beitner Arnold* titkár és *Pongó Lajos* mindannyian a tisztviselők nevében intéztek szebbnél-szebb búcsú szavakat a távozóhoz *Czinke István* ev. ref. lelkész gyönyörű beszéde után *Józsa Antal* kir. tanfelügyelő az ünnepelt jelen volt édes apját id. *Runyay József* életette. A felszólalások sorát dr. *Kovács László* polgármester rekesztette be, a város közönsége nevében intézett búcsú-szavakkal. Az egész estélyen igen kellemes hangulat húzódtott végig. Az új vendéglős szép figyelemmel szolgáltatta ki a kitűnő vacsorát.

Halálozás. *Tóth József*, ácsiparos folyó 6-ikán szélhűdés következtében hirtelen elhunyt. Temetése 8-án ment végbe, hol a városi tűzoltó-egyesület testületileg vett részt, melynek a megboldogult kiváló lelkes tagja volt. Nyugodjék békében!

Elítelt párbajozók. *Kahle Elemér* és *Csöle Miksa* vasuti tisztviselők május 8-án Rimabányán kard-párbajt vívtak. A párbajban mindketten megsebesültek. A párbajozók november 7-ikén állottak a rimaszombati kir. törvényszék előtt, mely mindkettőjüket a párviadal vétségében mondtatta ki bűnösnek és 2—2 napi államfogház büntetéssel sújtotta. Az ítélet jogerős.

Danko-est november 8-án. Az első Dankó-est, melyet november 8-án a Tompa-szálló éttermében és kávéházában rendezett néhány lelkes ember, váratlan eredménnyel végződött. A rendezőség nem is gondolta, hogy a város közönsége oly melegen fogja a kedves eszmét pártolni. Már 8 óra tájban gyülekezett a nagyszámú közönség a Tompa-kávéházba, hol *Kalocsay Lajos* zenekara hozta a gyönyörű Dankó-nótákat. Alig volt őrés asztal a nagy helyiségben, mindent lefoglalt a szép számú hölgyközönségből álló társaság. A rendezők nagy öröme körülbelül 12 hölgy jelent meg az estén és láthatólag igen jól érezte magát a distingválta társaságban, mert éjfél előtt még teljes számban tiszteleteltük a megjelenteket. *Kalocsay* zenekara tetszésben részeült. A közönség, játékát többször megtapsolta és megéljenzte. Tizenegy óra tájban azután a közönség soraiból egy fiatal ember tányérozott Dankó Pista javára. A tányérozásból 48 korona és 12 fillér gyűlt össze, a mely összeget a rendezők postautalványon azonnal elküldték *Pósa Lajos* irónak Budapestre, hogy azt Dankó Pista javára összegyűjt pénzhez esatolva a beteg dalköltőnek adja át. Felbuzdulva a kedvező eredményen s a megjelentek kérésére a rendezőség nyomban elhatározta, hogy november hó 22-én szombaton a „Három Rózsa” vendéglőjében még egy Dankó-estét rendez, melynek megtartásáról a rendezőség falragaszok utján fogja a t. közönséget értesíteni. A Dankó-nóták után *Kalocsay Lajos* zenekara még néhány operette darabot is eljátszott. A jóízű italok pompás kedvre hangolták a megjelent férfiakat, kik a zene hangjai mellett késő éjszakáig daloltak és mulattak. Erősen reméljük, hogy a második Dankó-est még fényesebben fog sikerülni, mert sokatól hallottuk, hogy a bizonytalanság és habozás, a fölött lesznek-e jelen hölgyek, sokakat tartott vissza, kik most látván a példát, bátran meg fognak jelenni.

A villamos világítás előkészületei nagyban folynak városunkban. A nagy kazánt már elhelyezték a konzervgyár gépházában, s a gyár összes helyiségeiben gyönyörű fényvel világítanak a villamos izzólámpák egyenletes, tiszta és kellemes világosságot nyújtva A város utcáin már csaknem mindenütt felvannak állítva a magas oszlopok, melyek az áramvezető sodronyok és a lámpák elhelyezésére várnak. A magánlakások és hivatali helyiségek felvétele is folyik s a Ganz-gyár megbízottai a felmérésekkel és költségvetések elkészítésével nehéz és alapos munkát végeznek. A Medgyesy főmérnök multkori előadása után szépszámu érdeklődő megtekintette a konzerv-gyár szép világítását. Itt említjük meg azt is, hogy háztulajdonosok és magánosok, kik a villamos világítás bevezetésére nézve érdeklődnek és tájékozódni kívánnak, jelentkezzenek *Tóth Béla* mérnöknel, ki a Ganz gyár megbízottjával a lakásokat felméri s költségvetést is készít. Ez teljesen díjtalanul történik addig, míg a gyár megbízottjai itt a városban dolgoznak. Később természetesen ezért díjazás is jár. Azok, kik most vezetik be az áramot, kedvezményekben is részesülnek. Ezekre nézve a fentnevezett mérnök ur szintén ad felvilágosítást

Geyer Stefi hangversenye. Városunk műértő és műpártoló közönsége f. hó 10-én ritka élvezetben részesült, amennyiben a mindenfelé szenzációs, fényes sikereket aratott, nagytehetségű fiatal művésznő: *Geyer Stefi* remek hegedűjátékában gyönyörködhetett egy hangversenyen. A kik nem voltak ott, azok igazán sajnálhatják, akik hallották a 14—15 éves fiatal, szép leány pompás játékát, nem fogják elfeledni soha, s elismerik, hogy *Geyer Stefi* nagy zenei tudásával, művészi játékával méltán kellett feltűnést a zenei világban és méltán hódítja meg a közönséget mindenütt, a hol megfordul. Nálunk *Lévai Izó* könyvkereskedő ügyesen rendezte a hangversenyt, s nagyszabásu előkészületeket tett, de az estélyen még sem volt olyan közönség, amelyet az innár külföldön is nevéssé vált művésznő bámulatos játéka megérdemelt volna. Sajnosan lehet konstatálni, hogy nálunk még a diorama, circus és photoplastikon hódít. Maga a hangverseny — mondanunk sem kell — magas színvonalon állott, amennyiben a hegedűművésznő force darabjait perfect művészettel adta elő s minden egyes darab után felviharzott a lelkes taps, újraszás s a fokozott tetszésnyilvánítás minden fajtája. *Geyer Stefi* ma már annyire elismert művésznő, hogy e helyen nem képezheti feladatunkat az ő játékának kritizálása, s annyit mondunk, hogy ő zenei tudás, felfogás, frazirozás, vonókezelés és általában a művészi technika tekintetében a ma élő hegedűművészek között méltó hely illeti meg. Itteni hangversenyen nagy hatást ért el mindjárt az első számmal. *Mendelssohn* hegedűhangversenyével (64 mű a.) *Allegro appassionato*. b) *Andante*, c) *Allegro vivace*) később igen tetszett *Hubay: Csárdajelenetek* cz. darabja, melyet maga a szerző sem játsza nagyobb művészetel, mint *Geyer Stefi*. De a zeneértő és zenészhallgatóra mégis legnagyobb hatást tett *Bizet—Hubay: „Carmen ábránd”* jának művészi tőkéllyel való előadása. Ez — mint utolsó szám — méltó befejezése volt a valóban sok élvezetet nyújtó koncertnek, melyen még két kiváló hegedűművész *Wieniavski* és *Sarasate* egy-egy művét (*Legenda* és *Zapateado*) adta elő a fiatal művésznő nagy sikerrel. A lelkes fiatalságnak ráadásul kedveskedett néhány magyar nótával is. A hegedűszámokat ügyesen kísért zongorán *Dienzl Oszkár* zongoraművész, ki önállóan is előadott néhány darabot, s szép játékával általános tetszést aratott.

A Konzerv-gyár és annak működése iránt mindinkább fokozott érdeklődés nyilvánul. Az idegenek és helybeliek, akik eddig megtekintették a gyárat s annak szép és kitűnő minőségű produktumait, tetszésüknek és elismerésüknek adtak kifejezést. Az áruk megrendelése s a forgalom is nagyobb lendületet vett már s remélhető, hogy a gyár produktumainak — melyek szakértők itélete szerint bármely hasonló vállalat gyártmányaival kiállják a versenyt — mihamar lesz kelete a nagy piacon. Az igazgatóság tagjai *Molnár József* elnöklte alatt gyakran jönnek össze s állandóan ellenőrzik a gyár működését, a felügyelőség is f. hó 11-én tartott ülést dr. *Meskó Miklós* elnöklte alatt s ekkor az ügykezelést megvizsgálták s teljesen rendben találták. F. hó 10-én *Hámos László* főispán is tüzetesen megtekintette a gyárat s az intézők előtt teljes elismerését fejezte ki.

Próbabál. A *Dobránsszky János* növendékei részére f. hó 15-én szombaton a „Három Rózsa” nagytermében rendezendő próbabál iránt nagy érdeklődés mutatkozik s bizonyosra vehető, hogy a próbabál fényesen fog sikerülni.

Fegyelmi eljárás és felfüggesztés. Lapunk zártakor halljuk az érdekes és öröndetes hírt, hogy a ráhói ev. egyház felügyelője *Vicszt Rudolf*, kékfestő ellen az egyházmegye elnöksége fegyelmi eljárást rendelt el és őt a felügyelői állástól is felfüggesztette a minap elhunyt *Markovics Pál*, volt ráhói lelkész sirjánál mondott *nemzetiségi izgatást* tartalmazó, lázító beszéde miatt. Ez ügyre még visszafogunk térni s vele bővebben is foglalkozunk majd!

Öngyilkosság vadászaton. *Keszler László* nyug. gyalogezredbeli hadnagy Miskolcraól rokonai látogatására Gesztetébe ment s ott f. hó 6-án *Balajthy S.* birtokosnál vadászaton vett részt. Vadászat közben rálőtt egy nyulra, majd fegyverét maga felé irányítva, szíven lötte magát s nyomban meghalt. A 24 éves fiatal ember öngyilkossága széles körökben ószinte részvétet kelt; azt mondják, hogy előző napon irt s a tett után megtalált levelében öngyilkossága okául szerelmi bánatot említ. Nagy részvét mellett temették el.

A lópatkolási tanfolyamnak mult vasárnap vendége volt. *Koczourek Ferenc* állategészségügyi felügyelő *Kassáról* ugyanis megjelent a tanfolyam és különös elismeréssel és dicsérettel tüntette ki *Brauner Gyula* áll. állatorvost, a tanfolyam vezetőjét, ki a 32 rendes és 2 rendkívüli tagból álló tanfolyamon az elméleti előadásokat szép sikerrel tartja. A gyakorlati oktatást szintén sok tudással és tapasztalattal *Nerhaft Antal* méntelepi állatorvos végzi. A felügyelő, kinek kíséretében *Wallentinyi rosznyói* és *Korach nyustyai* áll. állatorvosok is megjelentek, — az eddigi eredményel igen meg volt elégedve.

Lopás. Megbotránkozással értesülünk arról, hogy ismeretlen tettes szentségtörő kezei a Tompa-téren elültetett facsemeték közül vagy 50 darabot kiszaggattak és elloptak. Kérjük a t. közönséget, vegye oltalma alá a Tompa-szobor nagy fáradsággal és költséggel rendezett parkját s ha rajta kap valakit, a ki a város e szent helyét durva kézzel megszentelteleníti, jelentse fel, hadd vegye el a bűnös példás büntetését.

Elítelt sikkasztó. *Beregszászi Béla*, volt rimaszombati városi al-adószedő 1895. évtől kezdve kisebb nagyobb sikkasztásokat követett el az adó beszédésénél Jóllehet a károsultaknak az elsikkasztott pénzt megtérítette, a rimaszombati kir. törvényszék, a kir. ügyészség vádja folytán, 1901. évi október hó 5-én a btkv. 462. §-a alá eső és a 463. §. Szerint minősülő hét rendbeli sikkasztás büntette miatt 7 hónap börtönre és 3 évi hivatal és politikai jogvesztésre ítélte. E hó 5-én hirdette ki a rimaszombati kir. törvényszék *Beregszászi* nak az utolsó fórum határozatát, mely szerint a benyújtott semmisségi panaszt a Curia visszautasította. Az ügyészség *Beregszászi Bélát* a határozat kihirdetése után nyomban letartóztatta.

A vármegyei közigazgatási bizottság Hámos László tiszpan elnöke alatt t. hó 10-én rendes ülését tartotta, melyen a szokásos hivatalos jelentések tárgyalattak.

A kerületi betegsegélyző-pénztár igazgatósága Rábely Miklós elnöke alatt folyó hó 2-án ülést tartott, melyen az ujjantálvölgyi gyári orvost állásában megerősítették.

Halálozás. Járossy Mihály pádári ág. ev. lelkész és nejét melyen lesújtotta 5 hónapos kis leányuk Margitka, t. hó 11-én bekövetkezett elhalálása.

A gömörmezei múzeum részére már megérkezett a Vörösmarty-szobor pályázat egyik mintázata s Fábry János igazgató, kinek kérelme folytán jutott a múzeum e csinos tárgyhoz, elhelyezte a mintát. Sajnos, hogy a csinos mű megrongálva érkezett ide s a szép mellékalkak közül kettő eltört úgy, hogy csak nagy fáradsággal lesz teljes egészében összeállítható.

Kuruzslás. Ujjantálvölgyről panaszos levelet kaptunk, melyben tudatják, hogy valami Jamruska Pál nevű ember — állítólag volt cipész legény — ott és a környéken bántatlanul és rendszeresen kuruzsolja a gyógyíthatatlan szegény betegeket, sőt akadnak értelmes emberek is, akik „becsapják” magukat ez élelmes ember által. Felhívjuk a hatóság figyelmét!

Rablótámadás Almágyon. Almágy és Ajnácskó vidékén ez időszert nagyon szomorúak a közbiztonsági állapotok. Folyó hó 4-én este 5 és 6 óra között 3 fegyveres ember bement Braun Mór almágyi földbirtokos szobájába — ki nejevel éppen vacsoránál ült — s baltáit és lövésekkel kényszerítették pénzüket kiadására, mire Brauné a pénzes szekrényből át is adta a pénztárcazt egyik rablónak, kik ezután rögtön távoztak, mert a cselédleány — ki szintén a kezeik között volt — véletlenül kimenekült s lármát csinált, a segítségére odaérkezett emberek Braunt és nejét vérbefagyva találták. — Ugyanolyan eset történt a múlt héten, a mikor Böröndy Károly ajnácskói lakost az ajnácskói állomásról hazajövet este 10 órakor leütötték a falutól alig 5 pereznyi távolságra s elszedték óráját, revolverét, kézitáskáját és 10 korona készpénzét. Azt hisszük, hogy erélyes csendőrségünk a tetteseket mielőbb kinyomozza. Kérjük a vidékre még egy csendőrös felállítását, amint az tervbe véve van, lehetőleg Zabaron, hol csendőrségi laktanyának alkalmas lakás is van, mert ilyen állapotok mellett nincs megolthatmazva a polgárok élete és vagyona. B—t.

Karácsonyi vásár. A helybeli általános ipartestület múlt vasárnap Rábely Miklós elnöke alatt ülést tartott, melyen tárgyaltak a miskolczi kereskedelmi és iparkamara azon megkeresését, vajjon nem látnák-e észszerűnek a helybeli iparosok saját készítményeikből karácsonyi vásárt rendezni. E megkeresést indokolja az a szép eredmény, melyet a Miskolcon rendezett hasonló karácsonyi vásárral értek. Az ipartestület helyesléssel vette tudomásul a megkeresést s körözvényben hívja fel a részvételre az iparosokat. Amennyiben a siker reménye kecsgetné a vezetőséget, úgy december 10-től karácsonyestig a „Három Rózsa” nagytermében rendeznék az iparosok saját gyártmányaikból a vásárt.

A baba-ügy rendezése. Vármegyénk tisztí főorvosa dr. Meskó Miklós szabályrendeletet dolgozott ki a vármegye babaügyének rendezésére nézve. A szabályrendeletet — mint értesülünk — a miniszter jóváhagyta, az már le is érkezett s rövid idő alatt életbe lép.

Éjjeli csendélet. Múlt vasárnap késő este az Erzsébet-tér sarkán nagy zajt okozott egy ménlelepi katonája és a rendőrök összekülönbözése. A rendőr ugyanis egy magánlakba, a konyha hőlgyhöz mindenáron bemenni akaró hadfit eltávolításra szólította fel, ez azonban kimaradási engedéllyel bírva, nem volt hajlandó a rendőrnek engedelmesskedni. Ebből aztán nagy patália támadt s egy kis dulakodás után az időközben összesereglett rendőrök lefegyverezték a katonát s letartoztatták. Másnap reggel azután átkísérték az osztályparancsnokság elé, mely a vizsgálatot megindította.

Égésügy kimutatás. A vármegye tisztí főorvosának október havi jelentése szerint, október hóban előfordult fertőző megbetegedés: **Vörheny:** Pohorella 1, Polonka 4 (megh. 1), Sumjác 3, Murány 1, Csoma 1, Dúlháza 1, (megh. 1), Gesztete 4 (megh. 1), Radnót 4 (megh. 1), Serke 2, Pálta 1, Várgede 1, Zsip 5, Klenócz 4 (megh. 1), Nyustya 4, Rimabánya 2, Rimaszaluzsány 3 (megh. 1.) Tiszolcz 16 (megh. 3), Alsóvály 1 (megh. 1), Felsővály 1 (megh. 1), Malé 1, Oldalfala 1, Pozsoba 21 (megh. 4), Putnok 5 (megh. 1.) **Kanyaró:** Berzete 46, Dernő 4, Putnok 1. — **Hökhsurut:** Egyházabást 1, Berzete 4 (megh. 1), Rimaszombat 3. — **Roncsoló toroklob:** Sumjác 1, Lieze 1, Uzapanyit 1 (megh. 1), Fűrész 1 (megh. 1), Klenócz 1, Lőkősháza 1 (megh. 1.) — **Hasi hagymáz:** Hisnyó 1, Lubenyik 1, M.-Hosszúrét 2, Pongyelok 2, Kelemér 1, Putnok 2, Trizs 1. — **Fütlő mirigylob:** Királyi 1.

Szerkesztői üzenet.

M. „A szerelem átka” valószínűleg tárgya miatt nem vált be. Irálya jobb tárgyat érdemel. Jobb mesét és ne szomorút küldjön, elég szomorú az élet.

Lakás kerestetik

3 vagy 4 szobás, lehetőleg magános udvaron 1903. május elsejére. — Czim: a kiadóhivatalban.

Birtok bérlet kerestetik.

Bérbe kerestetik egy 400-800 holdas commassalt birtok — országot mellett úri lakással — elegendő gazdasági épületekkel. — Marhatenyésztésre alkalmas és lehető folyó vize legyen. Ajánlatok sürgősen kéretnek e lap kiadóhivatalához.

Villamos világítás.

A villamos világítás bevezetése iránt érdeklődő t. ez. közönség felkértek, hogy a kívánt felvilágosítások végett sziveskedjenek a részvénytársaság megb. zottjához: **Tóth Béla** építészhez fordulni. (Lakik: Rózsa utca 25. sz.)

5-6 **Konzervgyár részv.-társaság.**

Zongora.

Egy jó karban lévő zongora jutányos árért eladó. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Hirdetmény.

3759. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék felhívja mindazokat, a kik **Percz Samu** volt rimaszombati kir. közjegyző helyettesnek közjegyzői készpénz biztosítékára az 1874. XXXV. t.-cz. 173. §-a szerint törvényes zálogjoggal bírnak, miszerint követeléseiket ezen hirdetmény harmadszori megjelenésétől számított három hónap alatt ezen kir. törvényszéknél jelentsék be, ellenkező esetben ezen közjegyzői biztosíték arra való tekintet nélkül ki fog adatni.

Rimaszombati kir. törvényszék, 1902. évi július hó 12.

Vozary, kir. tszéki elnök h. **Kraysell,** kir. tszéki jegyző.

Értesítés.

Van szerencsénk a Rimaszombati város és vidéke n. é. közönsége becses tulajdonságára hozni, hogy a **Singer Co. varrógép részvénytársaság** (előbbeni cég **Neidlinger**) mint minden nagyobb városban és az egész világon elterjedve van, úgy helyben is egy

elárusító helyet létesített

és annak vezetésével

Steiner Károly

urat bizván meg.

Felhívjuk a n. é. közönséget, hogy **csalódások kikerülése végett** csakis hozzá sziveskedjenek fordulni, a kik **eredeti Singer (Neidlinger)** féle **varrógépet** vásárolni óhajtanak.

Raktár és elárusító helyünk: Erzsébet-tér 10-11., **Ethey**-féle ház az **udvarban.**

Minden vevő a **műhímezésben, áttört, ajour és fehér hímezésben díjtalanul oktatást** nyerhet, valamint a **szabászat és varrásban** kellő oktatást adunk.

Kényelmes **heti** vagy **havi** részletekben törlesztendő.

Kiváló tisztelettel:

Steiner Károly,

az eredeti Singer Co. varrógép részvénytársaság (előbbi cég Neidlinger) képviselője.

Rimaszombat, Erzsébet-tér 10-11., **Ethey**-féle ház az udvarban.

Elveszett takaréket-könyv.

A klenóezi kölcsönös segélyző-szövetkezet 108. számú s ifju **Kovács Pál** nevére szóló **takarék-kezet-könyvecske elveszett;** a becsületes megtalálót kérjük alulírott címre azt a törvényes határidőn belül Klenóczra küldeni, ellenkező esetben a betétkönyvecskeben feltüntetett összeg a fent nevezett jogos tulajdonosának, a betétkönyvecske előmutatása nélkül is kifizetettik.

„A kölcsönös segélyző-szövetkezet” Igazgatósága Klenóczon, (Gömör)

Eladó könyvtár.

Kevészet használt, **teljesen jó karban lévő könyvtár,** mely mintegy 400 kötetből áll s tartalmazza a magyar és a külföldi kiváló írók műveit, igen kedvező feltételek mellett eladó.

Megtekinthető: **Rábely Miklós** könyv- és papirkereskedésében Rimaszombat, Deák Ferencz-utca 8 sz. a.

Francia bonne.

Egy belforti francia leány, 20 éves, ki a házi teendőiben is segítkezik, gyermekek mellé azonnal átengedhető; közelebbit **Sarlay Pál** ajnácskói földbirtokosnál.

Kiadó szoba.

Rimaszombatban a **Hunyady-utca 23.** szám alatt egy külön bejárattal szoba butorozva vagy anélkül — azonnal kiadó.

Naptárak,

Tanulóul

egy 13-14 éves jó magaviseletű fiu **Rakottay Lajos** könyvkötészetében (Jánosi-utca 14. sz.) azonnal felvétetik.

Két lakás

a Kossuth Lajos-utca 18. szám alatti házban két földszintes lakás kiadó. Felvilágosítást készséggel ad **Rakottay Lajos** tulajdonos **Jánosi-utca 14. szám** alatt.

nagy raktára.

Hirdetmény.

2586 sz. — A tornallyai kir. járásbírószék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Fürpász György és társai** végrehajthatóknak **Szabó András** végrehajtást szenvedő elleni 110 kor. tőkekövetelés s jár. iránti végrehajtási ügyében a lénártfalai 125. sz. tjkvben Szabó András nevében álló 1 sor, 46. b hrsz. ház, udvar és kertre az árverést 854 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1902 évi november hó 22-ik** napján délelőtt 10 órakor Lénártfalai község háznál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becs. árának 10 %-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Tornallyai kir. járásbírószék mint telekkönyvi hatóság 1902. évi augusztus 23-án

Basillidesz, kir. aljárásbíró.

HOLLÓSY JÓZSEF

első és legrégebbi **temetkező-vállalata** RIMASZOMBATBAN.

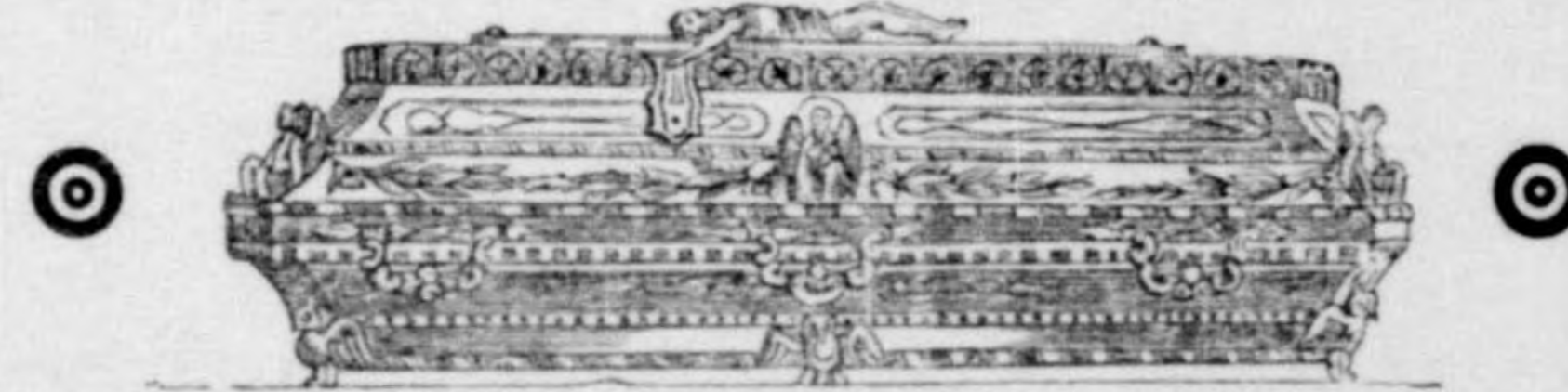
Érc- és fakoporsók gyári bizományi raktára.

Butorkereskedés, asztalos műhely.

Losonczy-utca 21. és Kossuth Lajos-u. 19. sz. saját házában.

Alapított 1864.

Alapított 1864.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség tudomására, hogy az **1864. évtől fennálló temetkező-vállalatomban** ez idő szerint az **ország legelső gyárainak érc- és fakoporsó készítményeit bírom raktáron bizományba.**

Halálások alkalmával a szomorodott felek **raktáramban a szükséges összes kellékeket, különféle minőségben és választékban — mérsékelt áron — fellelhetik;** van raktáron mindenféle alakú és nagyságú, díszes és egyszerű **érc- és fakoporsó, szemfedő, lepedő, fejpárna és fejdísz, harisnya és cipő, gyertya** a ravatal körül és az egyházi személyek részére, **sirkoszorú, koszorúszalag** különféle szélesség és színben, **mű- és díszvirág** a koporsó és halottas szoba díszítéséhez stb. stb. Tartok **halottas kocsikat** egyenruhás szolgazemély-zettel.

Továbbá ajánlok halottkemi jelentés készítségére, sírhely kiásatására, harangoztatás, halottas szobának és környékének feketével való bevonására és díszítésére, gyászjelentések készítése és szeptküldésére, az egyházi személyeknek a végtisztesség megadására való felkérésére stb.

Butorokból nagy raktárt tartok folyton, itt a leg-egyszerűbbtől a legdivatosabb tárgyak is feltalálhatók és minden jutányos áron; igen **alkalmas vásárlás men-aszsonyi berendezkedésre.**

Építési asztalos munkák bárminő kivételben, a legjobb anyagból **műhelyemben szintén készül.**

Szolgálatkészségemet és raktáram nagy választékát a n. é. közönség jóakarataiba ajánlva, vagyok

kiváló tisztelettel

HOLLÓSY JÓZSEF, temetésrendező, butor- és épületasztalos.